

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
філос. н., доцент
І.М. Савицька
_____ 2023 р.



“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри педагогіки
Протокол №21_ від “22”05. 2023 р.
Завідувач кафедри д. пед.н.
_____ Р.В. Сопівник

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП
професор кафедри педагогіки д.п.н., професор
_____ О.В. Васюк

**РОБОЧА ПРОГРАМА
Навчальної педагогічної практики**

Галузь знань 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація 015.37 «Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри педагогіки, к. пед. н. Чередник Л.М.

Київ – 2023р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка	
Спеціальність	015 Професійна освіта	
Спеціалізація	015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології	
Освітньо-професійна програма	Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	-	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1 (1 ст)	
Семестр	2 (2)	
Лекційні заняття		
Практичні, семінарські заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних		

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Полягає в набутті студентами практичного досвіду формування педагогічних компетентностей, готовності до використання сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів навчання, досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності, самостійності прийняття рішень під час професійної діяльності через ознайомлення студентів зі структурою закладу освіти, матеріально-технічною базою, організаційною та методичною роботою; із видами і формами навчально-виховної роботи наставника; формування умінь аналізу проведених викладачами занять.

Завданнями навчальної педагогічної практики є:

1. Формування професійно-педагогічної спрямованості студентів:

- комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи закладу освіти (ЗВО або закладу фахової передвищої освіти);
- закріплення свого покликання до педагогічної професії.

2. Формування культури професійно-педагогічного спілкування студентів:

- формування морально-етичних якостей викладача в галузі професійної освіти, індивідуально-творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті;
- формування професійно-педагогічної ерудиції, тезаурусу, комунікативної культури майбутніх викладачів.

Під час навчальної (педагогічної) практики здобувачі вищої освіти повинні:

1) ознайомитися:

- зі змістом та організацією освітнього процесу в закладі освіти (базі практики);
- зі специфікою планування навчально-виховної, організаційно-методичної та наукової роботи закладу освіти;
- з особливостями організації навчальної діяльності за кредитно-трансферною накопичувальною системою;
- із специфікою використання інформаційно-комунікаційних і мережних технологій у процесі організації навчально-виховної діяльності закладу освіти;
- матеріально-технічною базою закладу освіти;
- із специфікою методики роботи викладачів;
- з навчально-методичним забезпеченням спеціальних дисциплін;
- зі змістом спеціальних навчальних дисциплін, із яких будуть проводитися заняття;
- з особливостями організації та проведення науково-дослідної роботи студентів;

2) оволодіти:

- уміннями організації основних форм навчальної діяльності у закладі освіти;
- уміннями професійного спілкування зі студентами;
- методичними уміннями спостереження та аналізу занять різного типу зі спеціальних навчальних дисциплін у системі закладу освіти;

3) сформувати навички та компетентності:

- аналізу навчальних занять;
- планування організаційної та виховної роботи;
- планування роботи наукового гуртка тощо;
- планування та організації науково-дослідницької експериментальної роботи;

4) виконати й забезпечити:

- ведення щоденника психолого-педагогічних спостережень упродовж усього періоду практики;
- відвідання лекцій, семінарських та практичних занять провідних викладачів, обговорення з викладачами доцільності використаних методів, методичних знахідок тощо;
- проведення індивідуальних бесід зі студентами закріпленої академічних груп;
- організувати позааудиторні заняття із застосуванням активних форм навчання (круглий

стіл; зустріч із фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу в нетрадиційній формі);
 – підготувати всі матеріали практики та звітувати на конференції.

Здобувач після проходження практики повинен володіти такими програмними компетентностями та мати програмні результати навчання:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов'язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства та харчовими технологіями і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 08. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 4. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення. СК 5. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище. СК 6. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень. СК 10. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.
Програмні результати навчання	
	ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах. ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами. ПР 06. Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу державною та іноземною мовами. ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення. ПР 08. Самостійно планувати й організовувати власну професійну діяльність, діяльність здобувачів освіти і підлеглих, координувати їх роботу та вмотивовувати. ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізовувати навчальні/розвивальні проекти. ПР 12. Уміти діяти з позиції лідера, планувати час, раціонально розпоряджатись ресурсами та працювати в команді. ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі. ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій. ПР 17. Виконувати розрахунки, що відносяться до сфери професійної діяльності. ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики. ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в

	професійній діяльності. ПР 22. Застосовувати програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід ПР 24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях сфер, пов'язаних із аграрним виробництвом, переробкою сільськогосподарської продукції та харчовими технологіями.
--	---

3. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИКИ

№ з/п	Назва занять	Місце проведення	Практичні заняття	Самост. робота	Всього
1 день	I. Інструктаж із охорони праці та безпеки життєдіяльності. II. Вступний інструктаж: 1. Ознайомлення із завданнями практики. 2. Вимоги до оформлення звіту з практики: вступ, основна частина, висновки та пропозиції. 3. Завдання для самостійної роботи. 4. Забезпечення студентів методичними матеріалами для роходження практики: щоденниками практики, методичними рекомендаціями.	Кафедра педагогіки, аудиторія за розкладом. За умови переходу на дистанційний режим – Zoom.	6	-	6
2 день	Аналіз сайту університету. Структура НУБіП. Основні завдання структурних підрозділів НУБіП.	Сайт НУБіП Робота у деканаті та на кафедрах	6	-	6
3 день	1. Аналіз роботи деканату, кафедр гуманітарно-педагогічного факультету. 2. Навчальна, методична робота кафедр. Розклад занять. 3. Ознайомлення з Положеннями про освітній процес, про проведення заліків та екзаменів.	Сторінки кафедр та лабораторій згідно наказу Робота у деканаті та на кафедрах	6	-	6
4 день	1. Наукова, інноваційна, міжнародна, виховна, профорієнтаційна робота кафедр педагогіки та кафедр згідно наказу.	Сторінки кафедри педагогіки та кафедр відповідно до наказу Робота на кафедрах	6	-	6
5 день	1. Рейтингове оцінювання роботи НПП в НУБіП України. Ознайомлення з Положенням. 2. Підготовка відповідних матеріалів до звіту.	Сайт НУБіП	6	-	6
6 день	Заповнення щоденника практики	Робота у деканаті та на кафедрах		6	6

7 день	1.Ознайомлення з вимогами щодо оформлення навчально- методичних комплексів із дисциплін. 2.Особливості висвітлення навчальної роботи кафедр на сторінках відповідних кафедр.	Сторінка кафедри педагогіки, кафедр згідно наказу Робота у деканаті та на кафедрах	6		6
8 день	1. Аналіз комплексів методичного забезпечення на платформі E-learn (одного на вибір з вивчених дисциплін). 2. Ознайомлення із структурою лекційного, семінарського, практичного заняття.	Навчальна платформа E-learn Робота у деканаті та на кафедрах		6	6
9 день	1. Підготовка відповідних матеріалів до звіту. Оформлення аналізу відвіданих занять. 2. Заповнення щоденника практики.	Робота на кафедрах		6	6
10 день	1. Організація, зміст та форми роботи наставника студентської групи. 2. Аналіз планів виховної роботи наставника 3. Особливості висвітлення виховної роботи кафедри на сторінках сайту університету. Захист практики (для студентів скороченого терміну).	Zoom-конференція Робота у конференц-залі та на кафедрах	6		6
	Всього для студентів скороченого терміну		42	18	60
11. день	1. Огляд та аналіз журналів із виховної роботи наставника. 2. Вимоги до планування виховної роботи. 3. Знайомство з рубрикою «Виховна робота» на сторінці гуманітарно-педагогічного факультету.	Сторінки кафедр педагогіки та кафедр згідно наказу Робота у деканаті та на кафедрах	4	2	6
12 день	1. Технологія підготовки, моделювання виховних заходів. 2. Аналіз сценаріїв виховних заходів. 3. Підготовка відповідних матеріалів до звіту. 4. Заповнення щоденника практики.	Сторінки кафедр педагогіки та кафедр згідно наказу Робота у деканаті та на кафедрах	4	2	6
13. день	1. Обговорення проведених у академічній групі виховних заходів. 2. Аналіз особливостей висвітлення виховної роботи кафедри на сторінках сайту університету.	Конференція Zoom Сторінки кафедр педагогіки та кафедр згідно наказу Робота у деканаті та на кафедрах	4	2	6
14 день	1. Заповнення щоденника практики. 2. Підготовка звітної документації з практики.			6	6

15 день	Обговорення та підведення підсумків практики, захист звіту.	Конференц-зал Конференція Zoom	4	2	6
	Всього		58	32	90

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальна педагогічна практика проходить в умовах закладу освіти, який визначено як базу практики. У разі карантинних обмежень практика може бути організована дистанційно за умови співпраці зі студентами на конференцій у форматі Zoom та аналізу здобувачами освіти документів з освітньої діяльності закладів передвищої фахової освіти (університету та відповідних кафедр), які розміщені на сайтах закладів. Виконання завдання аналізу студентами відвіданих навчальних занять проводиться у форматі онлайн з тим, що буде проаналізовано проведені у групі заняття з фахових дисциплін або буде відвідано заняття з фахових дисциплін інших груп. Студенти ознайомлюються також зі структурою діяльності закладу і його матеріальною базою, аналізуючи базові нормативні документи закладу освіти. Загальна тривалість навчальної практики для студентів скороченого терміну навчання – 10 днів (60 годин), для студентів повного терміну навчання – 15 днів (90 годин).

Упродовж *навчальної (педагогічної) практики* студенти-практиканти:

- знайомляться з організацією навчально-виховної роботи закладу;
- проводять бесіди з адміністрацією, викладачами, кураторами академічних груп закладу;
- знайомляться з контингентом студентів;
- аналізують навчальні і робочі плани напрямів підготовки (спеціальностей), із якими доведеться працювати впродовж педагогічної практики;
- знайомляться з планом виховної роботи куратора, планами роботи наукових гуртків;
- знайомляться з розкладом навчальних, додаткових, виховних занять;
- вивчають матеріальне та методичне забезпечення навчальних аудиторій, технічне та інформаційне обладнання кабінетів спеціальних дисциплін;
- ознайомлюються з журналом академічної групи та навчальними досягненнями студентів;
- відвідують заняття та позааудиторні заходи у закріпленій академічній групі та спостерігають за студентами під час занять.

Виховну роботу в закладі необхідно розглядати в нерозривній єдності з освітнім процесом. За період навчальної (педагогічної) практики студент-практикант повинен виконати такі види виховної діяльності:

- брати участь у виховній роботі куратора академічної групи;
- відвідувати та аналізувати виховні заходи закладу освіти;
- допомагати в організації і проведенні виховних заходів;
- провести один заліковий виховний захід;
- ознайомитися з роботою студентської ради закладу освіти (факультету);
- ознайомитися з формами естетичного виховання, відвідування музею профільного спрямування, відвідування музею культурного спрямування (картинної галереї, історичного, краєзнавчого музею, тощо).

Методична робота студента-практиканта включає:

- ознайомлення з навчальним планом закладу освіти, освітньо-професійною програмою спеціальності (спеціальностей);
- ознайомлення зі змістом навчальних і робочих програм, підручників, навчально-методичних посібників;
- участь у засіданнях методичних об'єднань, конференцій, семінарів із проблем викладання дисциплін професійної підготовки (за можливості);

- вивчення досвіду викладачів-методистів із дисциплін професійної підготовки;
- підготовку звітної документації з педагогічної практики.

Дослідницька діяльність студента-практиканта включає:

- вивчення колективу, у якому буде працювати студент-практикант;
- вивчення вікових та індивідуальних особливостей студентів (їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у групі) під час навчання, виховного процесу, шляхом вивчення документів, спостереження, анкетування, інтерв'ювання тощо;
- збір матеріалів для виконання індивідуальних науково-дослідницьких завдань.

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Навчальна педагогічна практика студентів за ОПП «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводиться в підрозділах гуманітарно-педагогічного факультету, що є відповідно базами практики, які відповідають вимогам «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», а також «Положення про практичне навчання студентів НАУ», або у закладах передвищої фахової освіти за умови укладання відповідних угод про співпрацю.

Базами навчальної педагогічної практики у 2023/2024 н.р. є:

Гуманітарно-педагогічний факультет (<https://nubip.edu.ua/structure/gpf>);

Кафедра педагогіки (<https://nubip.edu.ua/node/6180>); Навчальна науково-виробнича лабораторія рослинництва Навчальна лабораторія «Селекція та розведення тварин» Навчальна науково-виробнича лабораторія конярства Навчальна лабораторія загальної зоології

Навчальна науково-виробнича лабораторія педагогічних технологій Навчальна лабораторія свинарства

6. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Проходження студентом навчальної педагогічної практики оцінюється за 4бальною шкалою відповідно до таких критеріїв та показників:

Відмінно:

Виконання програми практики (дотримання режиму практики, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика, своєчасне виконання індивідуального плану).

Ведення документації (регулярне ведення щоденника практики, своєчасне і якісне оформлення звіту).

Висока оцінка професійних якостей (морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності).

Добре:

Виконання програми практики (неістотні зауваження щодо режиму практики, відсутність негативних відгуків, позитивний відгук керівника практики від установи, на базі якої проходила практика із зазначенням окремих зауважень), своєчасне виконання індивідуального плану.

Ведення документації регулярно ведення щоденника практики, неістотні зауваження щодо змісту і оформлення щоденника, своєчасне оформлення звіту.

Позитивна оцінка професійних якостей (морально-етичний обрис, загальна культура, професійний такт, комунікабельність, організаторські здібності).

Задовільно:

Виконання програми практики (нерегулярне дотримання режиму практики, наявність негативних зауважень у відгуку керівника практики від установи й організації, на базі якої

проходила практика, зауваження щодо виконання індивідуального плану).

Ведення документації: нерегулярне ведення щоденника практики. Переважна більшість питань програми у звіті висвітлена, однак мають місце неточності, помилки, логічні похибки. Оцінка професійних якостей у цілому позитивна, але з певними зауваженнями.

Незадовільно:

Виконання програми практики недбале дотримання режиму практики, неповний обсяг годин, негативний відгук керівника практики від установи чи організації, де проходила практика.

Ведення документації: нерегулярне ведення щоденника практики або його відсутність, неякісне і несвоєчасне оформлення звіту.

Оцінка професійних якостей нетактовне, неуважне ставлення до колег і користувачів соціальних послуг.

Оцінка за практику за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики або одного із членів комісії.

Студентові, який не виконав програму практики з поважних, підтверджених документально причин, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком із фінансуванням усіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом.

Студент, який не виконав вимог практики або при повторному проходженні практики отримав у комісії незадовільну оцінку, відраховується з числа студентів університету.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проєктів;
- робота в групах;
- тестові завдання;
- редагування текстів різних жанрів; – підготовка рефератів та доповідей;
- самостійні письмові роботи;
- аналіз власних і чужих публічних виступів та самостійне оцінювання;
- складання запитань до теми чи розділу; – модульний тестовий контроль;
- самоконтроль.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення студентів перевіряються з використанням поточного і підсумкового контролю. Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання домашнього завдання студентами, проводяться поточне тестування. У кінці кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи. У кінці семестру студенти пишуть підсумкову контрольну роботу (іспит).

Під час діагностики знань студентів потрібно враховувати обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;
- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їхньої глибини визначення шляхів розв'язання;
- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;

– здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

Оцінюючи компетентності студентів, потрібно врахувати:

– наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;

– якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема екстремальних.

Для оцінки вмінь педагог має враховувати:

– наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;

– ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності,

– здатність моделювати професійні дії;

– упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;

– зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;

– умотивованість дій та їхнє усвідомлення;

– наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;

– ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.1019 р. табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студент, бали
Відмінно	F	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R НР (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підруч. Київ:Вища школа, 1998. 560 с.
2. Васюк О. В. Історія педагогіки та освіти в Україні : підручн. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 519 с.
3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Логос, 2003. 221 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка : навч. посіб. Вид. 4-те, стер. Київ : Академвидав, 2012. 615 с.
5. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ : ТОВ «Роял Принт», 2014. 416 с.
6. Зайченко І.В. Педагогіка : підруч. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с.
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Вид. 2-е, стер. Київ: Знання, 2011. 486 с.
8. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків: «ОВС», 2012. 287 с.
9. Лузан П. Г., Васюк О. В. Історія педагогіки та освіти в Україні: навч. посіб. Київ: ДАККіМ, 2010. 296 с.
10. Лукач В. С., Толочко С. В. Організація практичного навчання студентів аграрних вищих навчальних закладів: навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2011. 320 с.
11. Мойсеюк Н.Є Педагогіка: навч. посіб. 5-те вид., доп. і перероб. Київ : [б. в.], 2009. 656 с.
12. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / zag. red. Bibik N. M. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
14. Осипова Т. Ю., Бартенєва І. О., Біла О. О. Виховна робота зі студентською молоддю: навч. посіб. Одеса : Фенікс, 2006. 288 с.
15. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд та ін. Київ : Знання, 2007. 495 с.
16. Педагогічна майстерність: підруч./ ред. І. А. Зязюн та ін. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.
17. Подоляк Л. Г., Юрченко В. Г. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрів і аспірантів. Київ : Дивосвіт, 2006. 236 с.
18. Словник-довідник основних педагогічних термінів : навч. посібн. / укл. О. В. Васюк; С. В. Виговська. Київ : ТОВ «ЦП «Компрінт», 2017. 470 с.
19. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Київ : Кондор, 2011. 628 с.
20. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Київ : Академвидав, 2014. 456 с.

Додаткова

1. Васюк О. В., Виговська С. В., Буцик І.М. Методичні рекомендації щодо проведення виробничої соціально-педагогічної практики для підготовки фахівців напрямку 6.010106 «Соціальна робота»: метод. реком. Київ : СПД Красновид С. О., 2015. 79 с.
2. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 566 с.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
4. Єріна А. М., Єрін Д. Л., Захожай В. Б. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2004. 212 с.
5. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П.Ю.Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.
6. Лукач В. С., Толочко С. В. Навчальний посібник для проведення практики «Вступ до фаху». Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. 294 с.
7. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. Київ-Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. 147 с.
8. Толочко С. В. Університетська освіта : навч. посіб. Ніжин : Міланік, 2009. 177 с.
9. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень : конспект лекцій : посіб. Київ : Академвидав, 2004. 208 с.
10. Хрестоматія з педагогіки вищої школи : навч.посіб. / укладачі : В. І. Лозова, А.В.Троцько, О. М. Іонова, С. Т. Золотухіна. За заг. ред. В. І. Лозової. Харків : Віровець А. П. «Апостроф», 2011. 408 с.
11. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науководослідної діяльності : підруч. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.
12. Шиліна Н.С. Педагогіка : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 188 с.
13. Штомпель Г. О. Теорія порівняльної післядипломної освіти в умовах глобалізаційних змін: курс лекцій.. Київ : НАПН України, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2015. 124 с.
14. Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : Вища шк., 2002. 215 с.
15. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Інформаційні ресурси

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
URL: http://shron.chtyvo.org.ua/Vitvytska_Svitlana/Osnovy_pedahohiky_vyschoi_shkoly.pdf
2. Курлянд З. Н. Педагогіка вищої школи. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_kurlyand_zn
3. Курс лекцій з дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи». URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/metod/ugo/pipvw/do/kl.pdf>
4. Методика викладання у вищій школі. URL: http://imanbooks.com/book_429
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі – Навчальний посібник. URL: <http://thinbook.org/book/243-metodika-vikladannya-u-vishhij-shkoli-navchalnijposibnik-nagayev-v-m.html>
6. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. URL: http://pidruchniki.ws/00000000/pedagogika/pedagogika_vischoyi_shkoli_-_ortinskiy_vl
7. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. Київ : Знання, 2005. 486 с.
URL: <http://pulib.if.ua/book/219>
8. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>
9. Фіцула М. М. Педагогіка URL: http://pidruchniki.ws/1613030534943/pedagogika/pedagogika_-_fitsula_mm